

Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves

Partijen

1. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, mevrouw Carola Schouten, hierna te noemen: LNV;
2. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw drs. K.H. Ollongren, hierna te noemen: BZK;
3. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat, mevrouw drs. C. van Nieuwenhuizen Wijbenga, hierna te noemen: MIenW;
4. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven, hierna te noemen: OCW;
5. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, mevrouw S. van Veldhoven-van der Meer, hierna te noemen: SIenW;
6. De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, mevrouw mr. drs. M.C.G. Keijzer, hierna te noemen: EZK;
7. De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw T. van Ark, hierna te noemen: SZW;

Partijen genoemd onder 1 tot en met 7, ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en hierna samen te noemen: 'Rijk'

8. Stichting Midpoint Brabant, gevestigd te Tilburg, te dezen vertegenwoordigd door de voorzitter van het algemeen bestuur, de heer Th.L.N. Weterings, en de directeur, de heer S.P.F. Kapitein, hierna te noemen: 'Midpoint Brabant';
9. NV REWIN West-Brabant, gevestigd te Breda, te dezen vertegenwoordigd door de bestuurder, de heer H.N. Rosman, hierna te noemen: 'REWIN West-Brabant';
10. Het algemeen bestuur van Regio Hart van Brabant, handelend als bestuursorgaan, namens deze de heer Th.L.N. Weterings, voorzitter van het algemeen bestuur, gevestigd te Tilburg, hierna te noemen: 'Regio Hart van Brabant';
11. Het strategisch beraad van Regio West-Brabant, handelend als bestuursorgaan, namens deze de heer P. Depla, voorzitter van het strategisch beraad, gevestigd te Etten-Leur, hierna te noemen: 'Regio West-Brabant';
12. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Tilburg, handelend als bestuursorgaan, namens deze de heer Th.L.N. Weterings, burgemeester van de gemeente Tilburg, hierna te noemen: 'Tilburg';
13. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Breda, handelend als bestuursorgaan, namens deze de heer P. Depla, burgemeester van de gemeente Breda, hierna te noemen: 'Breda';

Partijen genoemd onder 8 tot en met 13 hierna gezamenlijk te noemen: 'Regio';

Partijen genoemd onder 1 tot en met 13 hierna gezamenlijk te noemen: 'Partijen';

Betrokken organisaties

Bij de Regio Deal Midden- en West- Brabant Makes and Moves zijn de volgende organisaties betrokken die op basis van verklaringen deze deal ondersteunen en met Partijen samenwerken als regionale samenwerkingspartners:

- Triple helix Stuurgroep Economic Boards Midden- en West-Brabant
- Economic Board West-Brabant
- Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant

Algemene overwegingen

1. Het kabinet Rutte III erkent dat elke regio uniek is. Regio's hebben verschillende kenmerken waardoor elke regio behoefte heeft aan een eigen aanpak en afweging bij het aanpakken van de regionale opgave. De verschillende krachten en uitdagingen die specifiek zijn voor een regio vormen de basis voor een regionale opgave om de brede welvaart, leefbaarheid en economische kracht te bevorderen.
2. De regionale opgave heeft een meervoudig karakter en vergt een integrale aanpak op de verschillende onderdelen van die opgave. Doel is om door verschillende beleidskolommen heen te werken. Verder heeft de regionale opgave een gebied overstijgende impact waarvoor inzet op rijksniveau nodig is maar die ook zorgt voor een vliegwieleffect.
3. Regio Deals hebben tot doel om de regionale opgave aan te pakken. Hierbij wordt samen gewerkt tussen vakdepartementen, decentrale overheden, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Voor de aanpak van deze regionale opgaven stelt het kabinet middelen beschikbaar uit de Regio Envelop.
4. Deze integrale en gezamenlijke aanpak met bijbehorende afspraken over de financiering is het onderscheidende karakter van de Regio Deals ten opzichte van reguliere beleidsinstrumenten.
5. Met de Regio Deal gaan Rijk en Regio een duurzaam partnerschap aan om de opgave die in de regio speelt gezamenlijk aan te pakken. Het ondertekenen van de Regio Deal is daarbij niet het einde, maar slechts het begin van de samenwerking.
6. Regio Deals gaan om meer dan alleen de inzet van financiële middelen. Zij kenmerken zich ook door een sterke, continue inzet van alle betrokkenen, creëren nieuwe samenwerkingsvormen en niet-financiële ondersteuning om de in de regionale opgave gestelde ambities en doelen te bereiken.
7. Regio Deals leveren daarmee een bijdrage aan welvaart in brede zin.
8. Met deze Regio Deal geven Partijen commitment aan een nieuwe manier van samenwerken. De Regio Deal is een 'coproductie' met bestuurlijke partners, waarbij het primair gaat om het samen oplossen van regionale vraagstukken. In dit samenwerkingsverband zullen Partijen wederzijdse afspraken maken over de aanpak van de regionale opgave, ieders (financiële) bijdrage daaraan en het gezamenlijk volgen van de voortgang. Partijen hebben de intentie om op reguliere basis samen te komen om de aanpak, bekostiging en voortgang te bespreken.
9. De in de Regio Deal gemaakte wederzijdse afspraken over ambitie, doelen, beoogde resultaten en inzet en aanpak zijn op initiatief van de Regio en in gezamenlijk overleg tussen Rijk en Regio tot stand gekomen en hebben niet als doel eenzijdig vanuit het Rijk voorwaarden te stellen en (financiële) consequenties te verbinden aan de uitkomsten.
10. De middelen uit de Regio Envelop worden beschikbaar gesteld als een decentralisatie-uitkering. De Financiële-verhoudingswet schrijft voor dat daarbij sprake is van beleids- en bestedingsvrijheid. De decentralisatie-uitkering wordt beschikbaar gesteld aan een openbaar lichaam dat aldus zelf de inzet bepaalt van de verkregen middelen.

Specifieke overwegingen

1. Het economische ecosysteem van de regio Midden- en West-Brabant kenmerkt zich door technologisch hoogwaardige maak- en onderhoudsbedrijven, en een sterke logistieke sector.
2. In de regio Midden- en West-Brabant gaat het goed met de logistieke sector, waarin meer dan 7.500 bedrijven actief zijn. Ook de maakindustrie is een sterke sector met circa 21.500 bedrijven, Samen vormen zij 30% van de totale economie in deze regio die een toegevoegde waarde heeft van 40 miljard euro.
3. De logistieke sector in de regio kent mede als gevolg van de economische groei, e-commerce en business-to-businessopdrachten een bloeiperiode, maar staat ook voor grote uitdagingen zoals ruimtegebrek, congestie en nijpende personeelstekorten.

4. De maakindustrie in de regio Midden- en West-Brabant kenmerkt zich door een bovengemiddelde besteding van onderzoeks- en ontwikkelingsgelden (R&D) op het gebied van materialentechnologie en levensmiddelentechnologie ten opzichte van Nederland. Op het gebied van mechanische techniek, elektrotechniek, computer- en informatiewetenschappen loopt de regio echter behoorlijk achter ten opzichte van het gemiddelde van Nederland. Dit laatste is opvallend en zorgelijk aangezien een groot deel van het regionale MKB-bedrijfsleven juist actief is in deze specifieke sectoren. Het is daarom van groot belang om innovatie te stimuleren bij het MKB in deze sectoren.
5. Deze sectoren staan aan de vooravond van een aantal transitie- en opgaven: grondstoffentransitie, energietransitie, digitalisering en transitie naar multimodaal, slim en duurzaam vervoer. Aanpak van deze opgaven en transities sluit aan bij beleidsdoelstellingen van het Rijk, zoals slimme en duurzame logistiek, circulaire economie, Groenpact, Nationale Eiwitstrategie, kringlooplandbouw, IBP-Vitaal Platteland Zuidwestelijke Delta, leven lang ontwikkelen en perspectief op werk.
6. In Midden- en West-Brabant bestaat een zeer groot percentage van de bedrijven uit MKB-bedrijven. Dit is zowel de kracht als het aandachtspunt voor de regio: MKB-ondernemers hebben doorgaans moeite om snel in te spelen op kansen die nieuwe technologie en data bieden en in te spelen op de noodzakelijke transitie. Omdat het MKB en haar verschillende uitdagingen centraal staan in deze Regio Deal, sluit deze deal goed aan bij de landelijke EZK doelen van het MKB Actieplan: toepassing van innovatie, digitalisering, menselijk kapitaal.
7. De regio ervaart daarnaast een tekort aan adequaat opgeleide arbeidskrachten om de ondernemers te ondersteunen bij het maken van de transitie en oplossen van de opgaven en ziet dit tekort toenemen als hier geen actie op wordt ondernomen. Alle mogelijke doelgroepen in de regio zijn nodig om voldoende arbeidskrachten te mobiliseren en te behouden voor de arbeidsmarkt. Daarbij is aandacht voor het opleiden en een leven lang ontwikkelen van personeel op alle lagen van belang. Zo kunnen mensen en bedrijven mee-ontwikkelen met moderne technologieën en dragen Partijen met deze Regio Deal ook bij aan het oplossen van deze maatschappelijke opgaven in de regio Midden- en West-Brabant.
8. Er liggen kansen om de randvoorwaarden/condities, uitdagingen en kansen van de transitie in partnerschap in de regio en met het Rijk slim en duurzaam op te pakken. De aanpak hiervan vraagt om een gezamenlijke en lange termijn inzet van overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere partners, op zowel landelijk, regionaal als lokaal niveau.
9. Actie is nu geboden. Zeker wanneer de hoogconjunctuur afvlakt, zullen de knelpunten die hierboven zijn beschreven verder toenemen. Economisch gezien presteert de regio gemiddeld. Er zijn veel bedrijven die beperkt innoveren en gemakkelijk in de groep achterblijvers terecht kunnen komen. Dat is een gevaar voor de regionale economie.
10. De acties waar de uitvoering van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves zich op richt moeten snel van start kunnen. Zij vormen daarmee een krachtige vonk en vliegwiel voor de versterking van de nog jonge samenwerking tussen Midden- en West-Brabant. Deze twee deelregio's werken naast de Regio Deal ook samen om nog andere gedeelde uitdagingen aan te pakken. Zij ontwikkelen daartoe momenteel een bredere strategische samenwerkingsagenda. Deze samenwerkingsagenda focust zich op die thema's en opgaven die een gezamenlijke aanpak door beide deelregio's vergen. Deze is aanvullend op andere agenda's, zoals die van hen afzonderlijk en de stedelijke agenda van BrabantStad. De strategische samenwerkingsagenda, die de werktitel "Midden- en West-Brabant Makes and Moves...advancing society through applied innovation" draagt, zet in op slimmer maken en verduurzamen en beoogt dat vooral cross-sectoraal te doen. Daarbij wordt onder andere de aandacht en de inzet bepaald voor de opgaven op het gebied van economische structuur en innovatie, internationaal vestigingsklimaat, bereikbaarheid, onderwijs en arbeidsmarkt, gezondheid, klimaat en energie, natuur en landschap, leisure en voorzieningenniveau.

1. Ambitie, doelen, beoogde resultaten en aanpak

Artikel 1 - Ambitie

1. Met de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves zetten Partijen zich in om het economische ecosysteem in de regio Midden- en West-Brabant te versterken tot een veerkrachtige, duurzame en toekomstbestendige economie met een centrale rol voor het MKB, in het bijzonder in de sectoren logistiek en maakindustrie. Door hierop in te zetten, steunen Partijen de regio Midden- en West-Brabant in haar ambitie een belangrijke speler te worden in verantwoorde productie en distributie, gedragen door het MKB.
2. Partijen werken in Midden- en West-Brabant samen aan slimme en duurzame productie en distributie - waaronder biobased en circulaire productie en slimme en duurzame logistiek - met een zo laag mogelijke impact op de omgeving en slim en duurzaam onderhoud.
3. Partijen zetten in op een inclusieve arbeidsmarkt in Midden- en West-Brabant, waaraan zoveel mogelijk mensen kunnen deelnemen door het opleiden en leven lang ontwikkelen van personeel op alle lagen.

Artikel 2 - Doelen

1. De centrale doelstelling van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves is om met name het regionale MKB in de maakindustrie, de onderhouds- en logistieke sector te helpen slimmer te werken, te verduurzamen en circulair te werken. Aan de hand van concrete projecten met als vertrekpunt Midden- en West-Brabant Makes & Moves richt deze Regio Deal zich op vier schakels in de value and supply chain: Grow, Make, Move, Maintain, aangevuld met Learn:
  - Grow: radicale vernieuwing van de manier van verbouwen, telen en bewerken van grond- en hulpstoffen, om concurrerend de footprint daarvan te verlagen.
  - Make: vernieuwbare materialen versneld een commodity-toepassing geven om verspilling, vervuiling en gebruik van fossiele grondstoffen te verminderen.
  - Move: de manier waarop goederen verplaatst worden slimmer en duurzamer maken, om met een kleinere footprint sneller te kunnen leveren met behulp van data en technologie.
  - Maintain: significant verhogen van de levensduur van kapitaalgoederen om de transitie naar verantwoord produceren en distribueren te kunnen betalen.
  - Learn: op een cross-sectorale manier menselijk vernuft, kennis en ondernemerschap aantrekken, opleiden, benutten en behouden uit alle lagen van de samenleving, zodat het bedrijfsleven snel en effectief kan inspelen op kansen die nieuwe technologie en data bieden.

Artikel 3 - Beoogde resultaten

1. De hoofdresultaten die met de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves en de uitvoering daarvan met concrete projecten worden beoogd zijn:
  - a. het creëren van 10 fysieke interactiemilieus annex hybride leeromgevingen waar MKB-ondernemers, kennis- en onderwijsinstellingen en studenten in de maakindustrie en logistieke sector elkaar ontmoeten en gezamenlijk innovatieve vraagstukken oppakken. Deze faciliteiten worden breed gedeeld en zijn toegankelijk voor grotere en kleinere MKB-bedrijven;
  - b. 7 digitale samenwerkingsplatforms waar kennis- en onderwijsinstellingen en MKB-bedrijven uit de maak- en/of distributiesector kennis en informatie delen over bijvoorbeeld beschikbare laadruimte of restproducten;
  - c. het - samen met de kennisinstellingen binnen en buiten de regio (MBO, HBO, WO), de overheden en de grootbedrijven - bereiken, stimuleren en ondersteunen van in totaal meer dan 500 (unieke) MKB-bedrijven in de regio en hun medewerkers bij vraagstukken en innovaties;
  - d. met het uitvoeren van concrete projecten start de regio minimaal 250 innovatietrajecten op;
  - e. meer dan 800 studenten zijn via de projecten door stages, afstudeeropdrachten en projecten betrokken bij de zeventien projecten en voegen daaraan nieuwe kennis toe;

- f. het realiseren en aanbieden van specifieke leven-lang-leren/bijcholingsprogramma's gericht op nieuwe kennis en vaardigheden aan:
- meer dan 1900 medewerkers in het brede MKB zodat zij beter inzetbaar zijn bij het toepassen van nieuwe technologie, data en duurzaamheid, op de arbeidsmarkt en voor beroepen van de toekomst;
  - meer dan 240 mensen met afstand tot de arbeidsmarkt te helpen bij het vinden van een baan in de maakindustrie, logistiek en gerelateerde bedrijfstakken.
2. De Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves en de uitvoering daarvan met concrete projecten dragen bij aan een gezondere en veiligere woon, werk- en leefomgeving, zowel in de regio als daarbuiten, door uitstoot van CO₂ te verlagen en de economie te vergroenen.
3. De Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves en de uitvoering daarvan met concrete projecten op het gebied van circulaire economie versterken elkaar onderling, waarmee Midden- en West-Brabant een zeer interessante regio voor een regionale circulaire economie-strategie is, die in afstemming tussen Rijk, Regio en de provincie Noord-Brabant tot stand komt.
4. Door middel van samenwerking in de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves maken Partijen de maakindustrie en logistiek versneld slimmer, duurzamer en circulair. Op de vijf schakels zoals genoemd in artikel 2 zijn de beoogde resultaten:
- a. GROW en MAKE: grondstoffentransitie en hogere materiaal-efficiency doordat op steeds grotere schaal:
- ketens en (rest)stromen zijn gekoppeld;
  - grondstoffen en materialen zoals zetmeel en textiel vaker worden (her)gebruikt;
  - fossiele materialen, grond- en hulpstoffen zijn vervangen door duurzamere biobased alternatieven, bioplastics, plantaardige eiwitten en hout;
  - duurzame, minder belastende feed en foodproducten op basis van plantaardige en dierlijke (insecten) eiwitten, voedings- en hulpstoffen zijn ontwikkeld;
- b. MAKE en MOVE: snellere procesinnovatie doordat:
- data en technologie worden toegepast voor slimmere en duurzame productieprocessen op gebied van polymerisatie en aromaten;
  - slimmere en duurzame distributieprocessen zijn ontwikkeld door middel van ontwikkeling en beschikbaar stellen van data-demo-tools voor transportplanning, voorraad/warehouse optimalisatie;
  - multimodale joint-corridors zijn gerealiseerd door samenwerking tussen producenten/verladers en vervoerders, hetgeen leidt tot CO₂-reductie.
- c. MAINTAIN: slimme en duurzame onderhoudsmethoden die met behulp van data en technologie onderhoud voorspelbaar maken en zo de levensduur van producten en goederen verlengen door:
- reeds bewezen composiettechnieken in de luchtvaart via een Smart Industry Fieldlab zijn verbreed naar toepassingen in de maritieme sector, automotieve en bijvoorbeeld wind op zee;
  - de met het fieldlab Campione opgedane kennis is overgedragen en toegepast door het brede MKB.
- d. LEARN: sociale innovatie en vernuftig menselijk kapitaal door:
- kennis en kunde over de impact van (interactieve) technologie en data op gedrag van mensen met inzet van serious gaming, virtual reality, robotica en avatars, natural language & data technology is ontwikkeld en verspreid;
  - hybride leeromgevingen en scholings-, trainings- en opleidingsprogramma's (leven lang ontwikkelen) zijn ontwikkeld in samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. Deze opleidingsprogramma's zijn gericht op de arbeidsmarkt van de toekomst en leven lang ontwikkelen. Zij bevorderen kennis, competenties en inzetbaarheid van (potentiële) arbeidskrachten. De programma's voorkomen en bestrijden de mismatch tussen vraag van werkgevers en het beschikbare aanbod van werkzoekenden en creëren kansen voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Artikel 4 - Aanpak

1. De manier van samenwerken in de regio Midden- en West-Brabant is gericht op het versterken van partnerschap:
  - tussen het bedrijfsleven, de kennis- en onderwijsinstellingen en de overheden;
  - tussen de twee deelregio's Midden- en West-Brabant;
  - tussen het Rijk, andere rijksoverheden, provincie Noord-Brabant en de gemeenten in Midden- en West-Brabant.
2. Partijen ontwikkelen primair een partnerschap voor de uitvoering van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves en de daarbij behorende concrete projecten. Daarnaast zoeken zij – flankerend - ook op de overkoepelende en gerelateerde thema's naar samenwerking, onderlinge versterking, synergie en samenhang. Het gaat daarbij om thema's zoals innovatie in het MKB, arbeidsmarkt van de toekomst, circulaire economie, slimme en duurzame logistiek en distributie, slimme maakindustrie en kringlooplandbouw.
3. Onderlinge versterking van de inzet en het beleid van Partijen kan plaatsvinden door onder meer het delen van kennis, beleidsinformatie en netwerken, een gezamenlijke aanpak van ongewenste belemmeringen in regels, inzet van instrumenten voor innovatie en klimaatopgaven, het betrekken van organisaties zoals de Kamer van Koophandel (regionale vestigingen) en de regionale ontwikkelingsmaatschappijen, en opschaling van best practices voor het MKB.
4. Partijen blijven elkaar informeren over en zich inzetten voor het vinden van (financiële en niet-financiële) mogelijkheden om de doelen van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves te bereiken.
5. In het najaar van 2019 verkennen Regio en Rijk in overleg met de provincie Noord-Brabant of er kansen liggen op het gebied van circulaire economie, in het bijzonder een regionale circulaire economiestrategie, zoals bedoeld in artikel 3 lid 3.
6. Voor de brede thema's in de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves zijn de bestaande overleg- en besluitvormingsgremia tussen Rijk, andere rijksoverheden en Regio - zoals voor het Techniekpact, MKB samenwerking rijk-regio, arbeidsmarktregio's/perspectief op werk, het MIRT, het topsectoren- en innovatiebeleid - leidend. Informatie van deze gremia wordt, waar inhoudelijk relevant, in het kader van deze Regio Deal gedeeld om daarmee de integraliteit en versterking over en weer te bevorderen.
7. REWIN West-Brabant en Midpoint Brabant zorgen voor de versterking van de samenhang en synergie tussen de concrete projecten ter uitvoering van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves, waarbij zij samen met Regio Hart van Brabant en Regio West-Brabant aansluiting zoeken bij bestaande programma's en initiatieven binnen en buiten de regio zoals het Agrifood Innovation programma. Voor de bovenregionale verbinding met andere stakeholders en partners wordt naast de Partijen van deze Regio Deal actief de samenwerking gezocht met de Provincie Noord- Brabant, de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij en overige relevante rijksoverheden.

2. Financiële bijdragen Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves

Artikel 5 – Gezamenlijke afspraken inzet middelen van Rijk en Regio

1. Het realiseren van de in artikel 2 genoemde doelen, vraagt volgens Partijen een gezamenlijke indicatieve inzet van financiële middelen van € 130 miljoen.
2. Partijen spreken af de volgende bijdragen te doen voor de aanpak van de regionale opgave van Midden- en West-Brabant en de in artikel 2 genoemde doelen van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves:
  - a. LNV reserveert € 10 miljoen inclusief eventueel verschuldigde BTW vanuit de Regio Envelop als Rijksbijdrage;

- b. de Regio spant zich in een bijdrage van € 120 miljoen te leveren, waarvan decentrale overheden indicatief € 54 miljoen leveren.
3. Partijen hebben de intentie de bijdrage uit de Regio Envelop en de bijdrage van de Regio zoals genoemd in het tweede lid, in te zetten voor het initiëren en/of realiseren van initiatieven en projecten in het kader van de vijf schakels die voortvloeien uit de afspraken in de Regio Deal Midden- en West-Brabant, om bij te kunnen dragen aan de ambitie en de doelen van deze Regio Deal Midden- en West-Brabant, zoals verwoord in artikelen 1 en 2.
  4. De in het eerste lid genoemde gezamenlijke indicatieve inzet van financiële middelen op de doelen, geldt als een richtlijn voor de inzet van Partijen voor hun bijdragen, zoals genoemd in het tweede lid.
  5. LNV stelt de in het tweede lid en onder a, genoemde Rijksbijdrage in afstemming met BZK en de Minister van Financiën beschikbaar als een decentralisatie-uitkering. De Financiële verhoudingswet schrijft voor dat daarbij sprake is van beleids- en bestedingsvrijheid. De decentralisatie-uitkering wordt beschikbaar gesteld aan de gemeente Tilburg die aldus zelf de inzet bepaalt van de verkregen middelen.
  6. De in het vierde lid bedoelde decentralisatie-uitkering komt beschikbaar volgens een tweetal termijnen in de jaren 2019 en 2020 waarbij de eerste termijn in 2019 € 6,6 miljoen bedraagt. De daaropvolgende termijn wordt op een nader te bepalen moment in het jaar 2020 uitgekeerd. Hierover worden in het in artikel 6 bedoelde overleg afspraken gemaakt.
  7. Partijen zijn zich ervan bewust dat gedurende de looptijd van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves, omstandigheden en/of prioriteiten kunnen wijzigen voor de aanpak van de regionale opgaven van Midden- en West-Brabant. Jaarlijks wordt gezamenlijk door de Partijen bezien of er wijziging van de verdeling van de gezamenlijke indicatieve inzet wenselijk is en zij leggen eventuele nadere afspraken hierover vast.

3. Governance uitvoering Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves

Artikel 6 – Governance

1. Periodiek treden Partijen in overleg over de onderlinge samenwerking in het kader van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves en met andere samenwerkingspartners (hierna 'Overleg'). Dit Overleg zorgt voor het gezamenlijk uitwerken van de afspraken uit deze Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves en voor het volgen van de voortgang, inclusief de in artikel 7 bedoelde monitoring.
2. Het in lid 1 bedoelde Overleg bestaat uit de volgende vertegenwoordigers:
  - a. vanuit de ministeries van het Rijk:
    - i. Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
    - ii. Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
    - iii. Infrastructuur en Waterstaat;
    - iv. Economische Zaken en Klimaat;
    - v. Sociale Zaken en Werkgelegenheid;
    - vi. Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
  - b. vanuit de Regio:
    - i. Stichting Midpoint Brabant;
    - ii. NV REWIN West-Brabant;
    - iii. Regio Hart van Brabant;
    - iv. Regio West-Brabant;
    - v. gemeente Tilburg;
    - vi. gemeente Breda;
    - vii. provincie Noord-Brabant.
3. Het in het eerste lid bedoelde Overleg heeft geen (beslissings)bevoegdheden, maar zorgt voor afstemming tussen Partijen. Hierbij kunnen ook programmatische en financiële ontwikkelingen besproken worden en indien gewenst adviseert het Overleg hierover aan de Partijen.

4. Het Overleg bedoeld in het eerste lid voorziet in zijn eigen werkwijze. Voor de uitvoering van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves maakt het Overleg hierover nadere werkafspraken en legt deze vast. LNV voert het secretariaat van het overleg in samenwerking met de Regio.

4. Monitoring, evaluatie en communicatie Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves

Artikel 7 – Monitoring en evaluatie

1. Partijen delen in het in artikel 6 beoogde Overleg gegevens en documenten over de uitvoering van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves en informeren elkaar in dat Overleg in elk geval over de haalbaarheid van voorgenomen initiatieven en projecten in het kader van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves en de voortgang van lopende initiatieven en projecten in het kader van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves.
2. Monitoring van de uitvoering van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves als geheel aan de hand van de informatie-uitwisseling als bedoeld in het eerste lid vindt door Partijen plaats op drie niveaus:
  - a. op het niveau van de inhoudelijke realisatie van concrete programma's en uitputting van de beschikbare gezamenlijke financiële bijdragen;
  - b. op het niveau van de in artikel 3 afgesproken beoogde resultaten en indicatoren;
  - c. op het niveau van de in artikel 5, eerste lid, genoemde indicatieve gezamenlijke financiële inzet van middelen.
3. De uitkomsten van de monitoring hebben als doel inzicht te bieden in het verloop en de resultaten van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves alsmede de Regio Envelop in zijn geheel. De monitoring heeft niet ten doel eenzijdig vanuit het Rijk (financiële) consequenties te kunnen verbinden aan de uitkomsten.
4. Partijen zijn voornemens om op basis van deze monitoring, onder leiding van de Regio éénmaal per jaar een voortgangsrapportage op te stellen over het voorafgaande jaar. Hierin wordt melding gemaakt van:
  - a. de programmatische aanpak van de in artikel 2 genoemde doelen;
  - b. de voortgang van het doelbereik in relatie tot de in artikel 3 afgesproken beoogde resultaten;
  - c. de financiële realisatie van de uitvoering van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves op het niveau van de in artikel 2 genoemde doelen.
5. Indien een voortgangsrapportage (in concept) wordt opgesteld is het voornemen dit te bespreken in het in artikel 6 bedoelde Overleg.
6. De Regio kan met de jaarlijkse voortgangsrapportage de Provinciale Staten en de gemeenteraden informeren. LNV gebruikt die rapportage als input voor de jaarlijkse voortgangsrapportage van alle Regio Deals voor de Tweede Kamer.
7. Partijen zijn voornemens om vanaf 2019 op vaste momenten met elkaar in overleg te treden op basis van de monitoring en jaarlijkse voortgangsrapportages.
8. Partijen spreken af dat de gemeente Tilburg de uitvoering en werking van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves evalueert en maakt daarvan een eindevaluatie op conform de in het tweede lid onder a tot en met c genoemde onderdelen.
9. Ten behoeve van de evaluatie van de Regio Portefeuille voert het Planbureau voor de Leefomgeving een lerende evaluatie uit. De Regio kan hier desgewenst in participeren.
10. Ten behoeve van de monitoring van de arrangementen voor besluitvorming, afstemming, samenwerking en meer in het algemeen sturing, die nodig zijn voor het uitvoeren van de Regio Deals, op regionaal en op Rijksniveau hebben de ministeries van BZK en LNV een Monitoringstraject Governance opgezet. De Regio kan hier desgewenst in participeren.

Artikel 8 – Communicatie

1. Partijen betrokken bij de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves hanteren de volgende kernboodschap:

Midden- en West-Brabant: samen versnellen, slimmer maken en verduurzamen

Midden- en West-Brabant is een economisch krachtige regio. De sectoren in deze regio staan aan de vooravond van een aantal transities. Om hierin mee te kunnen, vraagt de economie om investeringen. Partijen steunen de regio Midden- en West-Brabant in haar ambitie een belangrijke speler te blijven in verantwoorde productie en distributie, gedragen door het brede MKB. Dat betekent circulaire en biobased productie, slimme en duurzame distributie en onderhoud, met een zo laag mogelijke impact op de omgeving. Belangrijke randvoorwaarden om dit waar te maken zijn het creëren van een inclusieve arbeidsmarkt, waaraan zo veel mogelijk mensen kunnen deelnemen. En waar door het opleiden en leven lang ontwikkelen, werknemers kunnen mee ontwikkelen met innovatieve technologieën.

Met de brede strategische samenwerking willen Rijk en Regio samen met de provincie Noord-Brabant werken aan het behoud en versterken van de kracht van de regio Midden- en West-Brabant. De Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves is daarbij een versneller voor een langjarige samenwerking tussen Rijk en Regio. Rijk en Regio richten zich op het aanpakken van knelpunten en benutten van kansen die de transities in de regio met zich meebrengen. Dit vraagt een integrale aanpak van opgaven op het gebied van innovatie in het MKB, arbeidsmarkt van de toekomst, circulaire economie, slimme en duurzame distributie en logistiek, slimme maakindustrie en kringlooplandbouw.

2. Partijen geven via verschillende communicatiekanalen, zoals websites, nieuwsbrieven en social media aandacht aan het uitvoeren en behaalde resultaten van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves. Communicatie-uitingen worden onderling afgestemd.
3. Ieder project wordt gevraagd om in de communicatie kenbaar te maken dat het project mede mogelijk is gemaakt door middel van een bijdrage uit de Regio Envelop van het Rijk.

5. Slotbepalingen

Artikel 9 – Uitvoering in overeenstemming met Unierecht

De afspraken van deze Regio Deal worden in overeenstemming met het recht van de Europese Unie uitgevoerd in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technische normen en voorschriften.

Artikel 10 - Wijzigingen

1. Elke Partij kan schriftelijk verzoeken deze Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves te wijzigen. De wijziging behoeft de instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen vier weken nadat een Partij het verzoek heeft kenbaar gemaakt aan het secretariaat van het Overleg, zoals bedoeld in artikel 6. Deze informeert de overige Partijen over de voorgestelde wijziging en vraagt hen om instemming.
3. Nadat alle Partijen aan het secretariaat van het Overleg zoals bedoeld in artikel 6, eerste lid schriftelijk of per e-mail hebben ingestemd met het verzoek tot wijziging wordt de wijziging en de verklaringen tot instemming als bijlage aan deze Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves gehecht.

Artikel 11 - Toetreding nieuwe partijen

1. In overeenstemming met alle Partijen kunnen anderen tijdens de looptijd van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves als nieuwe partijen toetreden tot deze deal.
2. Het schriftelijke verzoek tot toetreding met daarbij de concrete bijdrage aan de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves wordt gericht aan het secretariaat van het Overleg zoals bedoeld in artikel 6, vierde lid. Deze informeert Partijen en vraagt hen om instemming.
3. Zodra alle Partijen bij het secretariaat van het Overleg zoals bedoeld in artikel 6, vierde lid schriftelijk of per e-mail hebben ingestemd met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves en gelden voor die Partij de voor haar uit deze Regio Deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
4. Het verzoek tot toetreding en de verklaringen tot instemming worden als bijlage aan de Regio Deal Midden- en West-Brabant gehecht Makes and Moves.

Artikel 12 - Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken van de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves niet in rechte afdwingbaar is.

Artikel 13 - Citeertitel

Deze Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves kan worden aangehaald als Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves.

Artikel 14 - Inwerkingtreding

Deze Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en eindigt op 31 december 2024.

Artikel 15 - Openbaarmaking

1. Deze Regio Deal wordt samen met andere afgesloten Regio Deals openbaar gemaakt, onder andere in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de gesloten Regio Deals.
2. Het Rijk rapporteert over de Regio Portefeuille, alsmede de hieruit voortvloeiende Regio Deals naar de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend,

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, mevrouw Carola Schouten

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw drs. K.H. Ollongren

**De Minister van Infrastructuur en Waterstaat, mevrouw drs. C. van Nieuwenhuizen
Wijbenga**

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven

**De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, mevrouw S. van Veldhoven-van der
Meer**

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, mevrouw mr. drs. M.C.G. Keijzer

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw T. van Ark

**Stichting Midpoint Brabant, gevestigd te Tilburg, te dezen vertegenwoordigd door de
voorzitter van het algemeen bestuur, de heer Th.L.N. Weterings**

Stichting Midpoint Brabant, gevestigd te Tilburg, te dezen vertegenwoordigd door de directeur de heer S.P.F. Kapitein

NV REWIN West-Brabant, gevestigd te Breda, te dezen vertegenwoordigd door de bestuurder, de heer H.R. Rosman

Het algemeen bestuur van Regio Hart van Brabant, handelend als bestuursorgaan, namens deze de heer Th.L.N. Weterings, voorzitter van het algemeen bestuur, gevestigd te Tilburg

Het strategisch beraad van Regio West-Brabant, handelend als bestuursorgaan, namens deze de heer P. Depla, voorzitter van het strategisch beraad, gevestigd te Etten-Leur

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Tilburg, handelend als bestuursorgaan, namens deze de heer Th.L.N. Weterings, burgemeester van de gemeente Tilburg

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Breda, handelend als bestuursorgaan, namens deze de heer P. Depla, burgemeester van de gemeente Breda